

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΓ'.

Συνδρομή ἑτησίαι: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἐκαστ. ἔτους καὶ εἶναι ἑτησίαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Σταδίου 32.

19 Ἀπριλίου 1887

ΕΚΛΟΓΙΚΟΝ ΣΤΡΑΤΗΓΗΜΑ

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον.)

Ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς ἐπαναστάσεως μεταδοθεῖσα ἡ φοβερὰ νόσος δὲν εἶχεν ἐξαλειφθῇ ἐκ τοῦ χωρίου. Ἐνεκα λόγων κληρονομικότητος, ἡ κακῆς διαίτης ἡ ἀμελείας περὶ τὴν προφύλαξιν, ἐκάστοτε ἀνεφαίνετο καὶ νέον θῦμα. Κατὰ τὴν ἐποχὴν μάλιστα, καθ' ἣν ἀναφέρεται ἡ παρούσα διήγησις, ἐν βραχεῖ διαστήματι εἶχον προσβληθῇ ὑπ' αὐτῆς πολλὰ ἄτομα, ὥστε φόβος καὶ τρόμος εἶχε διασπαρῇ μεταξὺ τοῦ εὐαρίθμου πληθυσμοῦ τοῦ χωρίου. Ὁ προσβαλλόμενος ἀπεμονούτο ἀμέσως. Οἰκεῖοι, συγγενεῖς, φίλοι, πάντες ἐγκατέλειπον αὐτόν· εἴτα, μεσολαβούσης τῆς ἀρχῆς, μετεφέρετο εἰς τὸ ἀρχῆθεν ὀρισθὲν πρὸς διαμονὴν τῶν ἀσθενῶν μέρος. Ὁ ἀτυχὴς διεγράφετο πλέον ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, καταδικασμένος τοῦ λοιποῦ νὰ διανύσῃ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ οἴκτροῦ βίου του ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁμοιοπαθῶν του. Πᾶσα τρυφὴ τῆς ζωῆς, πᾶσα διασκέδασις τοῦ κοινωνικοῦ βίου, πάντα τὰ παρήγορα αἰσθήματα, ἅτινα διαχέουσιν αἴγλην ἱλαρὰν ἐπὶ τὴν εἰμαρμένην ζοφερὰν ὁδόν, ἦν ὠρισται νὰ διακνύῃ ἡ ἀνθρωπότης, καταργοῦντο δι' αὐτοὺς τοὺς δυστυχεῖς ἀποτόμως. Ἦσαν νεκροὶ ἐπιζῶντες μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ συναισθάνωνται τὴν πικρίαν τῆς ἀναμνήσεως καὶ τὸ ἄλγος τῆς ἐγκαταλείψεως. Καὶ αὐτὸς ὁ οἶκος, ὃν ἐμφύτως ἡ ἀνθρωπίνη καρδιά αἰσθάνεται καὶ δεικνύει πρὸς πᾶν ἀσθενὲς πᾶσμα, καὶ αὐτὸς οὐδὲν ἴσχυεν ὑπὲρ τῶν ταλαιπώρων ἐκείνων. Τὸ ζωῶδες αἶσθημα τῆς αὐτοσυντηρησίας ἡγείρε μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ λοιποῦ κόσμου φραγμὸν ἀνυπερβλήτων.

Οὕτω βαθμηδὸν αἱ ἐν τῇ κοιλάδι καλύβαι ἀνεγερθεῖσαι μᾶλλον ἐξ ἰδιοτελοῦς σκοποῦ προφυλάξεως ἢ ἐξ εὐσπλαγχνίας καὶ φιλανθρωπίας εἶχον πολλαπλασιασθῇ, καθόσον ἐπηυξάνετο ὁ πληθυσμὸς τοῦ φρικτοῦ συνοικισμού. Οἱ ἀσθενεῖς ἔζων ἐκεῖ ἐγκαταλειμμένοι παρ' ὅλων. Οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ πλησιάσῃ εἰς τὸ κατοικητήριόν των καὶ μόνον ἐνίοτε γυνὴ τις—διότι εἰς τῆς γυναικός, ὅσον ἀξέστου καὶ ἂν εἶνε, τὴν καρδίαν λεληθότως σώζονται τὰ τρυφερώτερα καὶ εὐγε-

νέστερα αἰσθήματα, σύζυγος—μήτηρ ἢ θυγάτηρ, ἢς ἡ φιλοστοργία ὑπερενίκα τὴν ἐμφυτον ἀπέχθειαν καὶ τὸν τρόμον, ἐφαίνετο πορευομένη εἰς τὴν ἀπαίσιον κοιλάδα, ἔρριπτε μακρόθεν πρὸς τὸν ἀσθενῆ, ὑπὲρ οὗ ἐνδιεφέρετο, τὴν εὐτελεῖ τροφὴν τὴν ἐξαρκοῦσαν εἰς αὐτὸν διὰ τινὰς ἡμέρας καὶ προωρισμένην νὰ παρατείνῃ μόνον ἀνωφελῶς τὸν οἴκτρον βίον του, ἀφινεν ἐκεῖ τὰ ἐνδύματα, ἅτινα ἐκόμιζε, τὰ προωρισμένα πρὸς ἀντικατάστασιν τῶν τετριμμένων καὶ ρυπαρῶν, ἅτινα ἐπὶ πολὺν χρόνον ἔφερεν ὁ ταλαιπώρος λεπρός, ἀντήλλασσε μετ' αὐτοῦ ὀλίγας λέξεις καὶ ἀπῆρχετο μετὰ σπουδῆς. Ὁ κατὰ τύχην διερχόμενος σπανιώτατα ἐκ τοῦ μέρους ἐκείνου καὶ ἀποτολμῶν νὰ πλησιάσῃ ἐκ περιεργείας μέχρις ἀποστάσεως ἐπιτρεπούσης αὐτῷ νὰ διακρίνῃ τ' ἀντικείμενα, ἔβλεπεν, ἂν ἡ ἡμέρα ἦτο εὐήλιος, μετὰ φοίκης ἐλεινὰ τινὰ ὄντα, ρακένδυτα, μὲ μέλη οἰδαλέα, μὲ πρόσωπον φοβερῶς παραμυμορφωμένον, ἐξερχόμενα τῶν τραγῶν αὐτῶν, καθιζόμενα περὶ αὐτῶν ἐν νωθρᾷ ἐγκαρτερήσει, συνδιαλεγόμενα μεταξὺ των, ἐσθίοντα τὸ ἐλεινὸν γεῦμά των ἢ ἀντλοῦντα ὕδωρ ἐκ τοῦ παρακειμένου φρέατος. Τοῦ ἡλίου δύοντος, ἡ ἀποτρόπαιος ὁμήγυρις διελύετο καὶ καθεὶς εἰσδύων εἰς τὸ δυσῶδες αὐτοῦ καταφύγιον, κατεκλίνετο ἐπὶ τῆς ξηρᾶς στρωμνῆς του. Ὅσakis τις ἐξ αὐτῶν ἀπέθνησκεν, ἔμενε τὸ σῶμα ἄταφον καὶ ὁδωδὸς ἐπὶ ἡμέρας πολλάκις μέχρις ὅτου ἤθελε μεταβῇ ἐπισκέπτῃς τις καὶ μαθὼν ἀνακοινώσῃ τὴν εἶδσιν εἰς τὸ χωρίον. Ὁ ἱερεὺς τότε μετέβαινε καὶ ἀνεγίνωσκε μακρόθεν τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν. Ἐπειτα ὑπὸ τὴν ἐποπτεῖαν ἐμμίσθων ὑπὸ τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς ἐπιτηδὲς διοριζομένων ἀτόμων, μετεκομίζετο τὸ πτώμα ὑπὸ τῶν συγκατοίκων τοῦ θανάτου λεπτῶν μέχρι τοῦ τάφου, ὃν εἶχον φροντίσει πρότερον νὰ σκάψωσιν εἰς μικρὰν ἀπὸ τῆς κοιλάδος ἀπόστασιν, ἔρριπτετο ἐκεῖ καὶ ἐνεταφιάζετο ὡς θνησιμαῖον, χωρὶς ν' ἀκουσθῇ εἰς λυγμὸς, χωρὶς νὰ ρεύσῃ ἐν δάκρυ, χωρὶς νὰ προφέρῃ ἐν χεῖλος τὴν ὑστάτην τῆς συμπαθείας εὐχήν.

Ὁ Στάθης τὴν ἐσπέραν ἐν τῷ παντοπωλείῳ ἔσπευσε ν' ἀνακοινώσῃ εἰς ὁμήγυριν φίλων του τὴν συνάντησίν του καὶ τὴν ἐκβασιν τῆς κα-

τασκοπείας του, τὴν δ' ἀνακοίνωσιν ἤκουσαν οἱ χωρικοὶ μετ' ἄκρας περιεργείας.

— Ποῦ ἔστῃ ὁργὴ νὰ πηγαίνῃ ἐκεῖ κάτω; ἠρώτησεν εἰς ἐξ αὐτῶν.

— Ποῦ νὰ πηγαίνῃ; . . ποῦ ἄλλοῦ παρὰ ἔτους λωδιασμένους; . . ἀπήντησεν ἕτερος.

Τὸ πρᾶγμα ἐφάνη ἀστεῖον εἰς τοὺς χωρικοὺς, οἵτινες ἀνεκάγχασαν θορυβωδῶς. Θὰ ἔμενεν ὁμως πρᾶγματι ἐμβρόντητος ὁ πονηρὸς Στάθης καὶ θὰ ἔμενον ἀναυδοὶ ἐκ τῆς ἐκπλήξεως καὶ τῆς φρίκης οἱ σύντροφοί του, ἐὰν ἐγίνωσκον ὅτι πρᾶγματι ὁ πάρεδρός των ἐπορεύθη τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἰς τὸ κατοικητήριον τῶν λεπρῶν καὶ ὅτι ἡ ἀστείότης εἶχε πραγματικὴν ὑπόστασιν. Προέβη ἀνυπόπτως ἀφοῦ παρετήρησε πρότερον εἰς τὰ περίξ καὶ ἐβεβαίωθη περὶ τῆς μονωσέως του, μέχρι τῆς ἄκρας τῆς ἀτραποῦ καὶ στὰς εἰς ἀπόστασιν τινα ἀπὸ τοῦ ὁμίλου τῶν ἀσθενῶν, προσηγόρευσε τοὺς πλείστους αὐτῶν ὀνομαστί, τοὺς ἠρώτησε περὶ τῆς καταστάσεώς των, δεικνύων πολὺ ἐνδιαφέρον, ἰδίως πρὸς τοὺς νεωτέρους ἐξ αὐτῶν, παρ' οἷς ἡ πρόοδος τῆς νόσου δὲν ἦτο ἀκόμη τοιαύτη ὥστε νὰ τοὺς ἐμποδίζῃ τὴν χρῆσιν τῶν μελῶν, ἀπέτεινε πρὸς αὐτοὺς διαφόρους λόγους παρηγορίας καὶ ὑποσχέσεις περὶ περιθάλψεως καὶ θεραπείας ἐπιμελημένης ἐκ μέρους τοῦ δήμου, χάρις δῆθεν εἰς τὴν ἀνίδρυσιν ἰδιαίτερου καταστήματος, εἴτα συνωμίλησε μετ' αὐτῶν ἐπὶ πολλὴν ὥραν, ἀφήσας κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἀναχωρήσεώς του χρηματικὸν τι ποσὸν ὡς φιλοδῶρημα, ἵνα διανεμηθῶσιν αὐτὸ μετὰ τῶν οἱ ἀσθενεῖς. Δὲν ἠρκέσθη δὲ εἰς τὴν πρώτην ταύτην ἐπίσκεψιν, ἀλλ' ἐπανῆλθεν δις καὶ τρίς εἰς τὴν ἀπαίσιον κοιλάδα. Τὴν τελευταίαν φορὰν μάλιστα, τρεῖς ἡμέρας πρὸ τῆς Κυριακῆς τῶν ἐκλογῶν, ἃν ὁ Στάθης ἢ ἄλλος τις ἤθελον τὸν παρακολουθῆσαι, θὰ ἔβλεπον ὅτι τὸ λευκὸν του ἱππάριον ἔφερε σχετικῶς ὀγκῶδες φορτίον, ὅπερ ἀπετελεῖτο ἐξ ἄρτων νωπῶν, κρέατος ὀπτοῦ, τυροῦ, ἰχθύων καὶ μικροῦ ἀσκοῦ πλήρους οἴνου. Πᾶσαι αὗται αἱ ζωοτροφίαι διενεμήθησαν εἰς τοὺς λεπρούς, οἵτινες ἐξίσταντο ἀγαλλόμενοι διὰ τὴν ἔκτακτον εὐτυχίαν, ἧς παρομοίαν ἀπὸ πολλοῦ χρόνου δὲν εἶχον ἶδει οἱ ταλαίπωροι. Τὴν φορὰν ἐκείνην ἡ συνδιάλεξις μετὰ τοῦ ἐλεήμονος παρέδρου καὶ τῶν πασχόντων παρετάθη ἐπὶ πολὺ, ὅτε δὲ τέλος ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν ὁ Κοπάνης, οἱ μικροὶ ὀφθαλμοὶ του ἐσπινθοβόλουν ἐκ χαρᾶς καὶ ὑπερηφανείας, τὸ δὲ μεδίαμα ἐκείνο τὸ οἶονεῖ καρφωμένον ἐπὶ τῶν χειλέων του, ἐφαίνετο δριμύτερον, σαρκαστικώτερον . .

Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἰδίας ἐκείνης ἡμέρας, ἥτις συνέπεσε νὰ εἴναι ἑορτάσιμος, οἱ χωρικοὶ νηθύμουν ἐν τῷ παντοπωλείῳ. Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἔμελλον νὰ ἐνασχῶσιν τὸν ὕψιστον αὐτῶν δι-

καίωμα καὶ ἐπανηγύριζον ἐκ προκαταβολῆς τὴν νίκην τῶν ὑποψηφίων των. Ὁ ἐκλογικὸς ὄργανος εἶχε φθάσει εἰς τὸ ἔπακρον κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας, αἱ σπονδαὶ τοῦ οἴνου ἦσαν ἀφθονοὶ καὶ ἡ μία μέθη, ἡ τῆς πολιτικῆς, ὑπεβοῦν τὴν ἄλλην. Ἐτυχε νὰ διέλθωσιν ἐκεῖθεν τρεῖς ἐγγύριοι μουσικοὶ μὲ τὰ ὄργανά των, ἐρχόμενοι ἐκ τοῦ πλησίον χωρίου, ὅπου προσκληθέντες μετέβησαν εἰς τελετὴν γάμου καὶ ἐπιστρέφοντες εἰς τὴν πρωτεύουσάν τῆς ἐπαρχίας. Οἱ εὐθυμοῦντες ἐπωφελήθησαν τῆς καλῆς εὐκαιρίας καὶ προσεκάλεσαν τοὺς μουσικοὺς, ζωηρὸς δὲ ἤρχισεν ὁ χορὸς ὑπὸ τὸν ὄζυν ἦχον τοῦ *ζουρνᾶ*, ὑπὸ τὸν μεταλλικὸν κραδασμὸν τοῦ *μπουζουκίου* καὶ τὸν ὑπόκωφον δοῦπον τοῦ *ντεφίου*. Ὁ Λάμπρος, ὁ σύρων τὸν χορὸν ὑψηλοῦ ἀναστήματος καὶ εὐλύγιστος χωρικός, φημιζόμενος ἐπὶ χάριτι καὶ δεξιότητι ὀρχήσεως ὅσον καὶ ἐπὶ ἀνδρείᾳ, κατ' ἀρχὰς ἤδε δίστιχα κοινὰ τοῦ χοροῦ, ἐρωτικῆς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑποθέσεως, μετὰ τῶν συνήθων ἐπωδῶν, οὓς ἐπανελάμβανον πάντες ὁμοῦ οἱ συνορχοῦμενοι. Βαθμηδὸν ὅμως ἐκρίθη ἀπαραίτητον νὰ μὴ λησμονηθῇ καὶ ἡ πολιτικὴ ἐν τῇ πανηγύρει ἐκείνῃ καὶ ὁ Λάμπρος, ἔχων πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ αὐτὸ τὸ χάρισμα, ἐστιχούργησεν αὐτοσχεδίως δίστιχά τινα πρὸς τιμὴν τοῦ ἱατροῦ Περιστερή, τοῦ συνδυασμοῦ του καὶ τῆς ἀναμφιβόλου ἐπιτυχίας του. Δυστυχῶς δὲν περιωρίσθη εἰς τοῦτο καὶ μόνον ὁ αὐτοσχεδιαστὴς, ἀλλὰ παραφερόμενος ἐκ τοῦ ποιητικοῦ του οἴστρου, ἐκ τοῦ ἐκλογικοῦ του ἐνθουσιασμοῦ, ἐνταυτῷ δὲ καὶ ἐκ τοῦ οἴνου, ἐξετράπη κατόπιν καὶ εἰς ἔμμετρα σκώμματα κατὰ τῶν ἀντιθέτων, σατυρίζοντα κυρίως τὸν πάρεδρον τοῦ Μαυρολιθάρου, τὴν πλεονεξίαν του καὶ τὴν τελευταίως ἐκδηλωθεῖσαν παράδοξον φιλοδοξίαν του, οἱ δὲ ἄξεστοι καὶ ἄτεχοι ἀλλὰ καυστικοὶ στίχοι τοῦ χωρικοῦ προῦκάλουν ἀκράτητον ἱλαρότητα καὶ θορυβώδεις ἐπευφημίας εἰς τὸν ὅμιλον τῶν παρισταμένων. Ὁ μετὰ αὐτῶν παριστάμενος Βάσος δὲν ἠνέχθη τὴν προσβολὴν καὶ ἀπέτεινεν ἀπειλὰς κατὰ τοῦ αὐθάδους στιχουργοῦ, ὅστις ἀπήντησε διὰ δεινῶν ὕβρεων. Ὁ χορὸς ἔπαυσεν ἕνεκα τοῦ ἐπεισοδίου τούτου· οἱ δύο ἀντίπαλοι διεπληκτίσθησαν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς, εἴτα μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν νέων προσβλητικῶν λόγων ἐκατέρωθεν ὁ υἱὸς τοῦ παρέδρου ἐρεθισθεὶς ἀνέσπασε μάχαιραν καὶ ὤρμησε κατὰ τοῦ Λάμπρου, ὅστις ἔσυρεν ἀμέσως τὸ πιστόλιον του. Καὶ ἐκρατήθησαν μὲν ἀμφότεροι ὑπὸ τῶν παρεστώτων, ἀλλ' ἡ ἕρις ὅπως δῆποτε θ' ἀπέληγεν εἰς σοβαρώτερα, ἃν δὲν κατέφθανεν ἐγκαίρως ὁ ἐνωμοτάρχης μετὰ δύο χωροφυλάκων καὶ δὲν ἀφώπλιζε τοὺς δύο ἀγωνιστὰς, διαλύσας ἅμα καὶ τὴν συνάθροισιν.

“Οτε περὶ τὴν δείλῃν ἐπέστρεψεν ὁ κύρ Ἡλίας καὶ ἔμαθε τὰ συμβάντα, ἐπέπληξεν αὐστηρῶς τὸν υἱὸν του διὰ τὸν ὀξύθυμον χαρακτήρα του, συστήσας εἰς αὐτὸν ἀποχὴν ἀπὸ πάσης φιλονεικίας καὶ ἀνεκτικότητα. Ἐνδομύχως ἴσως ἡγαριστεῖτο καὶ ἐκολακεύετο ἐκ τοῦ δείγματός αὐτοῦ τῆς φιλοστοργίας τοῦ μονογενοῦς τέκνου του· ἐσκέπτετο ὅμως ὅτι δὲν ἦτο συμφέρον εἰς αὐτὸν νὰ παροξύνῃ ἔτι μᾶλλον τὴν ἐχθροπάθειαν τῶν συγχωρικῶν διὰ παρομοίων σκηνῶν, οὐδ’ ἦτο φρόνιμον ν’ ἀπασχολῇται χάριν τοῦ υἱοῦ του εἰς διαφορὰς μετὰ τῆς δικαιοσύνης, ἐν ἡμέραις καθ’ ἃς ὤφειλε νὰ μεριμνᾷ περὶ παντοίων πραγμάτων.

— Ἐπρεπε νὰ εἶσαι τοῦ λόγου σου παρὼν, εἶπεν ὁ Βάσος δικαιολογούμενος πρὸς τὸν πατέρα του, διὰ ν’ ἀκούσης τί σοῦ σέρνανε!

— Τὸ ξεύρω, τὸ ξεύρω! ἀπήντησεν ὁ κύρ Ἡλίας, γνωρίζω τί διαθέσεις ἔχουν αὐτὰ τὰ βρωμόσκυλα. Ἐσὺ ὅμως σὲ παρακαλῶ νὰ καθήσῃς ἡσυχος καὶ νὰ μὴ σὲ μέλῃ, ὅτι καὶ ἂν ἀκούσης. Ἐννοιά σου κ’ ἐγὼ θὰ τοῦς διορθώσω τὴν Κυριακὴν!.. ἔχω καλὰ παρμένειν τὰ μέτρα μου.

Ὁ Βάσος προσέβλεψε τὸν πατέρα του μετ’ ἀπορίας. Προφανῶς δὲν εἶχεν οὐδ’ αὐτὸς πάρα πολλὰς ἐλπίδας περὶ τῆς πατρικῆς ἐπιτυχίας, ἡ δὲ στερεὰ ἐκείνη πεποίθησις τοῦ πατρὸς του καὶ οἱ μυστηριώδεις αὐτοῦ λόγοι τὸν ἐξέπληκτον ὑπερμέτρως.

— Μὰ τί ἔχεις σκοπὸν νὰ κάμῃς; τὸν ἠρώτησεν ἐπὶ τέλους.

— Κάνε δουλειὰ σου ἐσύ! ἀπήντησεν ἐπιφυλακτικῶς ὁ Πάρεδρος. Τὴν Κυριακὴν θὰ ἰδῇς. Καὶ ἡ εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του ἀστράπτουσα θριαμβευτικὴ λάμψις ὡς καὶ τὸ ἀπηνές του ἐκείνο σαρκαστικὸν μειδίαμα ἐμαρτύρουν ὅτι ὁ πολυμήχανος ἀνὴρ δὲν ἐξέφερεν ἐπὶ ματαίῳ καὶ χάριν κομπορημοσύνης μόνον τοὺς ἀπειλητικούς ἐκείνους λόγους.

Δ’.

Ἡ ἐναγωνίως ἀναμενομένη ἡμέρα τῆς ἐκλογῆς ἔφθασεν ἐπὶ τέλους.

Ἦτο μία τῶν τελευταίων Κυριακῶν τοῦ φθινοπώρου. Ὁ ἥλιος ἀνατείλας εἰς οὐρανὸν αἰθριον, διέχεε πλήμμυραν φωτὸς ἰλαροῦ καὶ ἀπαστράπτοντος ἐπὶ τῆς γῆς. Αἱ ὀλίγαι νεωστὶ ἐπιχρισθεῖσαι δι’ ἀσθέστου οικίαι τοῦ χωρίου ἐλεύκαζον χαρίεσσαι, αἱ δὲ λοιπαί, καλύβαι ταπειναὶ καὶ ἀμαυραὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συνεπειροῦντο γραφικῶς κατ’ ἀνώμαλα συμπλέγματα μέσον τῶν ὁποίων ἀνυψοῦντο εὐθυτενεῖς αἱ κυπαρίσσοι, ὧν τὸ ἀγέρωχον παράστημα ἐφαίνετο ἀποτυπούμενον μακρόθεν μέλαν ἐπὶ τοῦ γαλανοῦ ὁρίζοντος. Στρατιαὶ ὀρνίθων ραμφίζουσῶν ἀδια-

κόπως τὸ ἔδαφος περιεπλανῶντο ἐντὸς τῶν κήπων, ὁπόθεν ἐξήρχετο ἐνίοτε ἡ χηρὸς ὁ βαρὺς καὶ ὑπότρομος ἄλλ’ εἰρηνικὸς μυκηθμὸς τῶν ἡσυχάζοντων εἰς τοὺς σταύλους βοῶν. Οἱ ἵπποι καὶ τὰ λοιπὰ φορτηγὰ τῶν χωρικῶν ζῶα ἔβασκον ἀμέριμνα τῇδε κακεῖσε ὑπὸ τὸ γλυκὺ θάλαπος τοῦ ἡλίου, ἐντρυφῶντα εἰς τὴν ἀνετον ὀκηθρίαν μετὰ τοὺς μόχθους τῆς ἐβδομάδος. Εἰς τὴν πεδιάδα κάτω ἐφαίνετο ἐλαφρὰ ἡ πᾶχη ἀνερχομένη ἐνεκα τῆς ἐξατμίσεως ἐκ τῶν προσφάτως ἀροτριωθέντων ἀγρῶν, εἰς δὲ τὸ βάθος αὐτῆς ἐξετείνετο ἀτέρμων ἡ βαθύφαιος ζώνη τοῦ ἐλαιώδους πρὸς ἣν ἀπετέλει ἀντίθεσιν χαρμόσυνον τὸ πράσινον χρῶμα τῶν ἀειθαλῶν πευκῶνων τῶν παρακειμένων λόφων, τὸ μόνον ἀπορμεῖναν λείψανον ἐκ τῆς θαψιλοῦς θερινῆς χλοερότητος. Εἰς τοὺς γυμνωθέντας ἤδη κλάδους τῶν ὑψικώμων αἰγείρων ἔφρισσον τ’ ἀργυροπράσινα φύλλα, ὅσα ἐσώθησαν ἀπὸ τῶν πρώτων τῶν καταιγίδων πνευμάτων· ἐνίοτε τόνοι διακεκομμένοι κελადήματος διασπειρόμενοι αἴφνης εἰς τὰ ὕψη, ἀνήγγελλον τὴν διάβασιν στίφους ἀκανθίδων.

Ὡς τόπος ψηφοφορίας ἐν τῷ πρώτῳ καὶ σπουδαιότερῳ τμήματι τοῦ δήμου Δ..., ἀποτελούμενον ἐκ τῆς πρωτευούσης τοῦ δήμου, ἦτοι τοῦ Μαυρολιθάρου καὶ τῆς Βελίτσας, μικροῦ χωρίου ἐκ τῶν πλησιεστέρων, εἶχεν ὁρισθῇ ἀνέκαθεν ὁ ναὸς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου. Ἦτο μικρὰ καὶ πανιχρὰ ἐκκλησίᾳ, ἀπέχουσα μόλις ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ λεπτὰ τῆς ὥρας πρὸς ἀριστερὰν τοῦ Μαυρολιθάρου, εἰς ἣν συνείθιζον νὰ ἐκκλησιάζωνται πολλοὶ τῶν κατοίκων κατὰ πᾶσαν Κυριακὴν ἢ ἑορτὴν· ὁ περὶ αὐτὴν περιωρισμένος χώρος, ὁ περιφρασσόμενος ὑπὸ χθαμαλοῦ τοίχου ἐχρησίμευεν ἐν μέρει καὶ ὡς νεκροταφεῖον τῆς κώμης, καθὰ ἐμαρτύρουν δύο τρεῖς τάφοι νεοσκαφεῖς, ἐπὶ τοῦ ἐξωγκωμένου χώματος τῶν ὁποίων ἦσαν διεσκορπισμένα θραύσματα λαγῆνου καὶ κέραμοι με ἀνθρακας ἀποτεφρωθέντας, ἐφ’ ὧν εἶχε κατ’ ὁ λίθανος. Ἀπὸ τῆς προτεραίας εἶχον τοποθετηθῇ ἐντὸς τοῦ ναοῦ αἱ κάλπαι καὶ μετακομισθῇ πάντα τ’ ἀναγκαιοῦντα ἐκλογικὰ εἶδη, ἔπειτα, ἀφοῦ ἐπεθεωρήθησαν τὰ πάντα καὶ εὐρέθησαν ἐν τάξει, ἐσφραγίσθη τὸ κιβώτιον τῶν καλπῶν καὶ ἐκλείσθη ὁ ναὸς, παρελήφθησαν δ’ αἱ κλειῖδες παρὰ τοῦ προέδρου τῆς ἐφορευτικῆς ἐπιτροπῆς.

Τὴν πρωΐαν τῆς ἐπομένης, πρὶν ἢ ἀνατεῖλῃ ὁ ἥλιος, ἡ μᾶλλον εἰπεῖν πρὶν ἢ ὁ ὠροδείκτης τῶν ὀλίγων τοῦ χωρίου ὠρολογίων σημειώσῃ τὴν 7. 14 π. μ., ὅτε ἔπρεπε ν’ ἀρχίσῃ ἡ ἐκλογή, συμφώνως μετὰ τὴν ἀκριβῆ διάταξιν τοῦ περὶ τούτου Β. Διατάγματος, ὁ ναὸς ἦτο ἤδη ἀνοικτός, παρευρίσκοντο δὲ συνηγμένοι ἐν αὐτῷ πάντες ὅσοι ἐκ τῶν καθηκόντων τῶν ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ παρευρεθῶσιν. Ἐντὸς ἐπιμήκους

μελαμβροῦς κιβωτίου, στηριζομένου ἐπὶ ὀκρί-
βάντων ἦσαν παρατεταγμένοι αἱ κάλπαι ἐν
μακρᾷ συστοίχῃ, οἱ δὶχροὶ δὲ αὐτῶν σωλῆ-
νες προεξεῖχον κατὰ σειρὰν ὡς τηλεβόλα, μὲ
τὴν διαφορὰν ὅμως ὅτι τὰ χαίνοντα αὐτῶν
στόμια ἔμελλον νὰ δεχθῶσιν ἀντὶ νὰ ἐξακοντί-
σωσι σφαίρας. Ἐκάστη κάλπη ἔφερεν εἰς τὴν
κορυφὴν ἐπὶ πινακίδος τὸ ὄνομα τοῦ ὑποψη-
φίου, πρὸς δὲ καὶ τὸ ἰδιαίτερον σύμβολον τοῦ
συνδυασμοῦ εἰς ὃν ἀνήκεν. Περὶ τῶν τοιούτων
συμβόλων σφοδρὰ ἐπῆλθε διαμάχη, διότι ὁ ἀν-
τίθετος τοῦ Περιστέρη συνδυασμὸς ἐδήλωσε
κατὰ τὴν τελευταίαν σχεδὸν ἡμέραν ὅτι ὡς
σύμβολον αὐτοῦ διακριτικὸν εἰς τὰς κάλπας ἐ-
ξέλεγε τὴν ἐλαίαν, ἀλλ' ἡ ἐλαία ἀνήκεν ἀνέ-
καθεν εἰς τὸ κόμμα τοῦ Περιστέρη, ὅπερ δὲν
ἐννοεῖ ν' ἀποξενωθῇ τοῦ ἀρχαίου ἐμβλήματός
του, ἀφοῦ μάλιστα τοῦτο ὑπῆρξεν αἰετοῦ εὐ-
τυχὲς καὶ νικηφόρον, κατεκραύγασε δὲ διὰ τὸν
σφετερισμόν. Οὕτω τὸ ἀθῶον ἐμβλημα τῆς εἰ-
ρήνης ἐγένετο ἀφορμὴ σφοδρᾶς καὶ πείσμονος
ἀντιμαχίας, ἡ δὲ διοικητικὴ ἀρχή, ἀφοῦ ἐπὶ
πολὺ διετέλεσεν ἐν ἀπορίᾳ καὶ ἀμηχανίᾳ μὴ
γινώσκουσα τίνα λύσιν νὰ ἐξεύρῃ, τέλος προέ-
τεινε συμβιβασμὸν γενόμενον ἐκατέρωθεν ἀπο-
δεκτόν, καθ' ὃν ἀμφότεροι οἱ ἀντιποιοῦμενοι
τὴν ἐλαίαν παρητοῦντο αὐτῆς, καὶ οἱ μὲν περὶ
τὸν Περιστέρη ἐξελέξαν ἐρυθρὰν ταινίαν ἣτις
περιεζώννυε τὸν σωλῆνα τῆς κάλπης ἀπολή-
γουσα εἰς κόμβον, οἱ δὲ ἀντίθετοι πορτοκάλιον.
Πάντες οἱ ἀποτελοῦντες τὸ προσωπικὸν τῆς ἐπὶ
τῶν ἐκλογῶν ὑπηρεσίας ἦσαν εἰς τὰς θέσεις των.
Δεξιὰ τῆς πύλης τῆς εἰσόδου, πέριξ σαθροῦ
τραπεζίου ἐκάθηντο τὰ μέλη τῆς ἐφορευτικῆς
ἐπιτροπῆς, ἥς ὁ πρόεδρος, χωρικὸς ὠρίμου ἡ-
λικίας ἐκ τῶν εὐπορωτέρων κτηματιῶν τοῦ
Μαυρολιθάρου, ἐνεθρονίζετο σοβαρῶς εἰς τὸ μέ-
σον, συναισθανόμενος μὲν τὴν ὑψηλὴν σπου-
δαιότητα τῶν χρεῶν του, ἀλλὰ καὶ μὴ γινώ-
σκων αὐτὰ κατὰ βάθος, διότι πρὶν πράξῃ ἢ
πρὶν εἶπῃ τι ἐκάστοτε, ἔκυπτε καὶ συνεβουλεύετο
τὸν παρακαθήμενον πεπειραμένον περὶ τὰ ἐκλο-
γικὰ νόμιμα, ἐπαγγελλόμενον τὸν δικολάβον
εἰς τὸ εἰρηνοδικεῖον καὶ προσληφθέντα παρὰ
τῆς ἐπιτροπῆς ὡς γραμματέα. Οἱ ἀντιπρόσωποι
ἐκλεγέντες παρὰ τῶν ὑποψηφίων μεταξὺ τῶν
ὅπως δῆποτε σημαίνοντων καὶ εὐυπολήπτων
δημοτῶν, ἴσταντο ἤδη ὄρθιοι ἕκαστος ὀπισθεν
τῆς κάλπης τοῦ ὑποψηφίου ὃν ἀντιπροσώπευε,
ἀντικρὺ δὲ αὐτῶν οἱ σφαιριδιοῦνται μὲ τὰ μο-
λύβδινα σφαιρίδια ἀνὰ χεῖρας. Πάντες ἦσαν
περιβεβλημένοι τὴν ἐορτάσιμον τῆς Κυριακῆς
ἐνδυμασίαν, πρὸς τὴν ἀπλότητα δὲ αὐτῆς καὶ
πρὸς τὸν φερμὸν ἐκείνον ἐν γένει τῶν φουστανελ-
λῶν καὶ τῶν φρεσίων ἀπετέλει ἀντίθεσιν περιέρ-
γον ἢ εὐπρεπῆς καὶ κομψῇ εὐρωπαϊκῇ ἐνδυμα-

σία καὶ ὁ κυλινδρικός πῖλος τοῦ δικαστικοῦ ἀν-
τιπροσώπου, νεαροῦ δικηγόρου ἐκ τῆς πρωτευ-
ούσης τοῦ νομοῦ, ὅστις ἀναμένων τὴν ἑναρξιν
τῆς ἐκλογῆς, ἐξήρχετο εἰς τὸ προαύλιον τοῦ
ναοῦ καὶ ἐκάπνιζε, παρατηρῶν εὐφροσύνως τὴν
περίξ θελκτικὴν ἀγροτικὴν τοπογραφίαν, ἀπο-
τείνων ἐνίοτε ἐρωτήσεις εἰς τοὺς παρεστῶτας
περὶ τοῦ δήμου Δ., . . , περὶ τοῦ χωρίου Μαυρο-
λιθάρου, περὶ τοῦ πληθυσμοῦ του, περὶ τῶν
προϊόντων του καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἡ ἔνοπλος δὲ
νκμῖς ἀντεπροσωπεύετο ὑπὸ δύο χωροφυλάκων
ἐκ τῶν σταθμευόντων ἐν τῷ χωρίῳ, οἵτινες ἐ-
φρούρουν ἔνοπλοι παρὰ τὴν θύραν τοῦ ναοῦ ὑπὸ
τὴν διοίκησιν τοῦ ἐνωμοτάρχου.

Ἐνωρὶς προσῆλθε καὶ ὁ Κοπάνης εἰς τὸν τό-
πον τῆς ἐκλογῆς, ἐχαιρέτισε τὸν δικαστικὸν ἀν-
τιπρόσωπον, μεθ' οὗ εἶχε γνωρισθῇ ἀπὸ τῆς
προτερείας, τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς καὶ τὸν
ἀντιπρόσωπόν του, συνομιλήσας κατ' ἰδίαν μετ'
αὐτοῦ ἐπὶ τινὰς στιγμὰς. Οἱ λοιποὶ ἀντιπρό-
σωποι καὶ σφαιριδιοῦνται μὴ βλέποντες προ-
σερχομένους ἐκλογεῖς, περιήρχοντο ἐντὸς τοῦ
ναοῦ ἢ εἰς τὸ προαύλιον καθ' ὁμίλους, συνομι-
λοῦντες ἰδιαίτερως. Ἐννοεῖται ὅτι πᾶσαι αἱ συ-
νομιλῖαι μόνον καὶ κύριον θέμα εἶχον τὴν πιθα-
νὴν τῶν ἐκλογῶν ἔκβασιν. Οἱ μᾶλλον ἐνήμεροι
διεβεβαίουν ὅτι οἱ ἀντίθετοι τοῦ Περιστέρη εἶ-
χον δραστηρίως καὶ ἐπιτηδεῖως ἅμα ἐργασθῇ
κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας, ἐπαισθητῶς ἐ-
παυζήσαντες τὰ κεφάλαιά των. Καὶ ἐθεωρεῖτο
μὲν πάντοτε ἀσφαλὲς ἡ ἐπιτυχία τοῦ ἱατροῦ
μετὰ τῶν φίλων του, ἀλλ' ὅχι ὅπως ἄλλοτε δι'
ὑπεροχῆς χιλίων καὶ πλέον ψήφων. Οἱ μᾶλλον
αἰσιόδοξοι ἀνέμενον ὑπεροχὴν τριακοσίων μόνον
ἢ τετρακοσίων τὸ πολὺ ψήφων, βασιζόμενοι κυ-
ρίως εἰς τὰ πιθανώτατα ἀποτελέσματα τῆς ψη-
φοφορίας ἐν τῷ δήμῳ Δ. . . Ὁ δῆμος οὗτος εἶ-
χεν ἀπομείνει πιστὸς εἰς τοὺς τέως ἀντιπροσώ-
πους τῆς ἐπαρχίας. Εἰς τὸ πρῶτον τμήμα αὐτοῦ,
εἰς ὃ καθὰ προείπομεν ὑπήγοντο τὸ Μαυρολιθα-
ρον καὶ τὸ παρακείμενον μικρὸν χωρίον Βελί-
τσα, ἦσαν ἐγγεγραμμένοι μὲν εἰς τοὺς καταλό-
γους ἐκλογεῖς περὶ τοὺς ὀκτακοσίους, ἀλλ' οὐ
δέποτε ἐψήφισαν πλείονες τῶν ἐξακοσίων, ἐπειδὴ
πολλοὶ τῶν δημοτῶν διαρκῶς εὐρίσκοντο ἀπο-
δημοῦντες. Ἐκ τῶν ἐξακοσίων τούτων, κατὰ
τοὺς μετριοτέρους ὑπολογισμοὺς οἱ τετρακοσίοι
πεντήκοντα τοῦλάχιστον θὰ ἐψήφισον ὑπὲρ τοῦ
συνδυασμοῦ τοῦ Περιστέρη, πάλιν δὲ ἀμφίβο-
λον ἦτο ἂν οἱ ὑπολειπόμενοι θὰ ἐδίδοντο εἰς
τοὺς ἀντιθέτους καὶ μάλιστα εἰς τὸν Κοπάνην.

Οἱ ὑπολογισμοὶ οὗτοι δὲν ἐγίνοντο ἐνώπιον
τοῦ ὑποψηφίου, ἀλλ' ἀδιάφορον αὐτὸς τοὺς ἐ-
γίνωσκε πολὺ καλὰ καὶ τοὺς εἶχε λάβει ὑπ' ὁ-
ψιν του. Καὶ ὅμως ἐφαίνετο ἀτάραχος καὶ μει-
διῶν, ἐνίοτε μάλιστα ἀπετόλμα ν' ἀνταλλάσῃ

χαριεντισμούς και υπαινιγμούς περί τῆς ἐνδεχομένης ἀποτυχίας του. Μόνον ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐξερχόμενος εἰς τὴν πύλην ἔρριπτε βλέμμα ἐκαστικὸν εἰς τὸν ὀρίζοντα καὶ νέφος παροδικὸν ἀνησυχίας ἐπεσκίαζε τὴν μειδιῶσαν μορφήν του. Ἀκαριαίως ὅμως πάλιν ἡ ἀνησυχία παρήρηχοτο καὶ ἡ μορφή του ἀπέκτα τὴν πρώτην πραγματικὴν ἢ προσπεποιημένην ἀταραξίαν.

— Κἄτι κυττάζεις τὰ σύννεφα, κύρ' Ἡλίας; τῷ εἶπε στωπτικῶς ἐν μέλος τῆς ἐπιτροπῆς καταλαβὼν αὐτὸν ἐν τοιαύτῃ στάσει.

— Ἄ, ναί! ἀπήντησεν ὁ πάρεδρος ὑποκρινόμενος τὸν ἀδιάφορον· εὐμορφῇ ἡμέρα εἶνε σήμερ· φθάνει νὰ μὴ χαλάσῃ ἴσα μὲ τὸ βράδυ!

Καὶ μετὰ τὴν διαφορομένην ταύτην ἀπάντησιν ἀπεσύρθη εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ναοῦ.

Ἦτο ἤδη ἡ ἐνάτῃ τῆς πρωΐας καὶ μόλις εἶχον προσέλθει καὶ ψηφίσει περὶ τοὺς τεσσαράκοντα ἐκλογεῖς, ποιμένες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπειγόμενοι νὰ μεταβῶν εἰς τὰ μακρὰν κείμενα πνοιμνιστάσιά των, ἢ ἄλλοι χωρικοὶ ἀναγκαζόμενοι δι' ὑποθέσεις των ν' ἀπουσιάσωσι κατὰ τὸ ἐπίλοιπον τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐκ τοῦ χωρίου. Οἱ λοιποὶ ἐκλογεῖς εἶχον θεωρήσει καλὸν νὰ ἐκτελέσωσι τὰ θρησκευτικὰ των καθήκοντα πρὸ τῶν πολιτικῶν, εὐρίσκοντο δὲ πάντες εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Μετὰ τὸ πέρασ τῆς λειτουργίας, ἀφοῦ ἤθελον ἀναπαυθῆ ἐπ' ὀλίγον καὶ προγευματίσει προχειρῶς, πρὸ πάντων δὲ ἀφοῦ ἤθελον ροφήσει τὴν πρωϊνὴν τοῦ οἴνου δόσιν, ἦτις πάντοτε κατὰ τὴν Κυριακὴν ἦτο γενναϊότερα, ἔμελλον νὰ προσέλθωσιν εἰς τὰς κάλπας. Οἱ δὲ Βελιτσιώται ἦτο γνωστὸν ὅτι θὰ προσήρχοντο ἐν σώματι νὰ ψηφίσωσι περὶ τὴν μεσημβρίαν, ὅπως ἦτο γνωστὸν ὅτι θὰ ἐδίδον ὅλοι σχεδὸν μονοκοῦκκι εἰς τὸν Περιστερην.

Τ' ἀσφαλῆ γνωρίσματα τῆς ἐκβάσεως τῆς ἐκλογῆς ἐφάνησαν εὐθὺς ἐκ τῶν πρώτων ψηφοφορησάντων. Οἱ πλεῖστοι αὐτῶν δὲν ἐδίσταζον νὰ ἐκφράσωσι φανερά τὸ φρόνημά των συνοδεύοντας τὴν κίνησιν τῆς χειρὸς διὰ λέξεων ἢ μορφωμῶν ἐμφαντικῶν. Τὰ πρῶτα σφαιρίδια πίπτοντα ἐντὸς τῶν κενῶν καλπῶν προὔξενον κρότον ὑπόκωφον, ἐξ οὗ ἔκρινε ποῦ εἶχε πέσει, ἂν εἰς τὸ λευκὸν δηλαδὴ ἢ εἰς τὸ μέλαν, τὸ ὁσκημένον οὗς τῶν ἀντιπροσώπων, ὧν ἡ μορφή ἐξέφραζε μετὰ τὴν πάροδον ἐκάστου ψηφοφόρου τὴν εὐαρέσκεϊαν ἢ τὴν δυσαρέσκεϊαν. Τινὲς ἦσαν τόσο ἀνίδεοι τοῦ τρόπου τοῦ ψηφοφορεῖν, ὥστε εἶδε πρότερον νὰ γίνηται πρὸς αὐτοὺς μακρὰ ἐξηγήσις. Ἄλλοι ἤρχοντο ἀμφιρρέποντες, διὰ νὰ ψηφίσωσιν ἀπλῶς, ἀλλὰ χωρὶς νὰ ἔχωσιν ἐκ προτέρων σχηματίσει ἀπόφασιν τίνες ἐκ τῶν ὑποψηφίων νὰ ψηφίσωσιν, περὶ αὐτοὺς δὲ τότε συνήπτετο ἀγὼν φοβερός προτροπῶν, παραινέσεων, παρακλήσεων μεταξὺ τῶν ἀντιπροσώπων,

ἕως ὅτου ἐπεμβαίνων ὁ δικαστικὸς ἀντιπρόσωπος ἐπανάφερε τὴν τάξιν. Ἄλλ' αὐτοὶ ἦσαν ἐξαίρεσεις σπάνιαι. Οἱ πλεῖστοι καὶ ἔμπειροι ἦσαν καὶ ἤρχοντο ἀποφασισμένοι· δὲν ἤκουον δὲ σχεδὸν τὸ ὄνομα τοῦ ὑποψηφίου, ὅπερ ἔλεγεν πρὸς αὐτοὺς ὁ ἀντιπρόσωπος· ἀπέβλεπον εἰς τὸ ἐπὶ τῆς κάλπης σύμβολον καὶ ἐψήφισαν.

— Κόκκινη κορδέλλα!.. ἔλεγον, μάλιστα! Καὶ εἰσάγοντες ἐν τάχει τὴν χεῖρα ἔρριπτον τὴν ψῆφόν των εἰς τὸ λευκὸν διαμέρισμα.

Ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ Κοπάνη δὲν εἶχε λόγους πολλοὺς νὰ εἶνε εὐχαριστημένος, διότι οἱ ἐκλογεῖς παρερχόμενοι πρὸ τῆς κάλπης τοῦ παρέδρου, κατεψήφισαν αὐτὸν σχεδὸν φανερά, μετ' ἰδιαζούσης κακεντρεχείας, ὡς νὰ ἠσθάνοντο κρυφίαν τινὰ χαρὰν καὶ ἱκανοποίησιν. Εἰς γέρον ἰδὼν τὸ ἐπὶ τῆς κάλπης πορτοκάλλιον, τὸ ὡς ἔμβλημα χρησιμεῦον, ἀπήντησεν εἰς τὰς παρακελεύσεις τοῦ ἀντιπροσώπου καὶ τοῦ σφαιριδιοδότου:

— Πορτοκάλλι; . . ἂμ τέτοια ἐποχὴ εἶνε ξυνὰ ἀκόμη τὰ πορτοκάλλια· ἔχει καιρὸν νὰ γλυκάνουν!

Ὁ κύρ' Ἡλίας ἤκουε τοὺς υπαινιγμούς τοῦτους ὡχρίων ἐνίοτε, ἀλλὰ μεθ' ὑπομονῆς· ὅσον ὅμως παρήρηχοτο ἡ ὥρα, τόσο συχνότερον ἔρριπτε τὸ βλέμμα του πρὸς τὰ ἔξω. Τέλος κινήσις τις ἐγένετο εἰς τὸ προαύλιον· μακρὰν εἰς τὴν ὁδὸν ἐφάνη προσερχόμενος ὄμιλος ἐκ δέκα περίπου ἐκλογέων. Ὅλοι ἐνόμισαν ὅτι ἦτο ἡ πρωτοπορεία τῶν ψηφοφόρων τοῦ χωρίου καὶ ἔδραμον εἰς τὰς θέσεις των, ἀναμένοντες τὴν ἔλευσιν των· μερικοὶ ἔμειναν παρὰ τὴν θύραν παρατηροῦντες περιέργως. Ὁ ὄμιλος προὔχρει, ἀλλ' ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ὑψωμά τι παρεμπέπτον μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τῆς καμπῆς τῆς ὁδοῦ ἀπέκρυψε τὴν θεάν των.

— Ποῖοι νὰ εἶνε; ἠρώτων οἱ ἐν τῷ προαυλίῳ καὶ οἱ παρὰ τὴν θύραν.

— Σὰν γέροι μοῦ φαίνεται νὰ εἶνε . . .

— Μὰ πῶς; . . ἐτελείωσε ἡ λειτουργία;

— Μήπως εἶνε Βελιτσιώταις;

— Τόσον γρήγορα νὰ ξεκινήσουν! . . Ἀδύνατον· ἔπειτα αὐτοὶ θὰ ἔλθουν ὅλοι μαζί.

Αἰφνης ἀπὸ τοῦ προαυλίου ἤκούσθη φωνὴ γοερά, φωνὴ τρόμου καὶ φρίκης. Ὅτε ἡ ὄμας ἐφθασεν εἰς ἀπόστασιν πεντήκοντα περίπου βημάτων καὶ ἐγένετο εὐδιάκριτος, ἐφάνη ὅτι ἦτο σαρφετὸς δυσειδῶν καὶ τερατομόρφων ὄντων. Αἱ σάρκες αὐτῶν ὅσαι δὲν ἐκαλύπτοντο ὑπὸ τῶν ἀποτροπαίων φολίδων εἶχον ὑψωχρὸν τινὰ καὶ ἀπαισίως στιλπνὴν ἐρυθρότητα. Οἱ χαρακτῆρες τῆς μορφῆς ἦσαν τερατωδῶς ἡλλοιωμένοι· μέλη τινὰ κατάντων ἀγνώριστα ἐκ τῆς φρικώδους ὑπερτροφίας, ἐν τῷ μέσῳ δὲ τοῦ διερωγώτος δέρματος τῶν γνάθων, τοῦ πώγωνος καὶ τοῦ λαίμου ἀνε-

φύοντό που καί που άρακαί τινες τρίχες καθίστασθαι τήν θέαν τῶν προσώπων ἐκείνων εἰδεχθεστέραν. Προὔχωρον μὲ ὄμμα βλοσυρὸν καὶ ἡλίθιον ἄμα, οἱ μὲν συρόμενοι σχεδόν, οἱ δὲ κλονούμενοι, οἱ δὲ στηριζόμενοι ἐπὶ βακτηριῶν καὶ ἐσειόντο τὰ ἐπ' αὐτῶν ρυπαρὰ ράκη, προὔχωρον ἄφωνοι ὡς φαντάσματα, ἀπειλητικοὶ ἐν ταυτῷ καὶ περίτρομοι. Ἐφαίνοντο συνοδία καταχθονίων ὄντων ἐξελθόντων διὰ μιᾶς ἀπὸ τοῦ ἔρεβος τοῦ Ἄδου καὶ ἐξισταμένων διότι εὐρίσκοντο εἰς τὴν λάμψιν τῆς ἡμέρας ἐν τῷ μέσῳ τῆς ζωῆς.

— Οἱ λωβιασμένοι! οἱ λωβιασμένοι! ἐφώλουν οἱ ἐν τῷ προκαυλίῳ.

Πάντες οἱ ἐντὸς τοῦ ναοῦ εὐρίσκόμενοι ὤρμησαν πρὸς τὰ ἐξω φύρδην. Ἐξελθόντες, ἔστησαν θεώμενοι τὴν φρικτὴν χορείαν προχωροῦσαν καὶ προσέβλεπον ἀλλήλους, παράλυτοι σχεδὸν ἐκ τῆς ἐκπλήξεως καὶ τῆς φρίκης. Διατὶ ἔφυγον οἱ λεπροὶ ἀπὸ τοῦ κατοικητήριόν των; ποῦ κατέβαινον; πρὸς τίνα σκοπὸν ἐπορεύοντο ἐν σώματι; Ἀστραπηδὸν ἐπήρχοντο εἰς τὸ πνεῦμα πᾶσαι αὐταὶ αἱ ἀπορίαι, χωρὶς ὅμως ἐν τῇ ταραχῇ ἐκείνῃ νὰ δύναται αὐτὸ νὰ ἐξεύρῃ τὴν ἐξήγησιν. Καὶ οἱ θεαταὶ ἴσταντο ἀκόμη παρατηροῦντες ἄναυδοι· ἀλλ' ὅτε ὁ συρφετὸς ἐπλησίασεν ἔτι μᾶλλον, ὅτε ἐφάνη εἰς τὰ πρόθυρα τοῦ περιβόλου καὶ κατέστη πασιδὴλον ὅτι πρὸς τὸν ναὸν διηυθύνοντο, τότε ἡ συναίσθησις τοῦ κινδύνου ἢ πρὸς στιγμὴν κατασταλεῖσα ἐκ τῆς περιεργείας ἐξηγέρθη ἀκμαία καὶ παραχρῆμα μετὰ κραυγῶν διεσκορπίσθη τὸ πλῆθος κατὰ παντοίας διευθύνσεις. Καὶ ἄλλοι μὲν ὤρμων καὶ καὶ διεσκέλιζον τὸν χαμηλὸν τοῖχον τοῦ περιβόλου, ἄλλοι εἰσέρχοντο εἰς τὸν ναόν, ζητοῦντες καταφύγιον εἰς τὸ ἱερὸν βῆμα, ὑπὸ τὴν ἀγίαν τράπεζαν, ἄλλοι δὲ μὴ γινώσκοντες ποῦ νὰ κρυβῶσι, περιήρχοντο ἐν ἀπογνώσει καὶ ἔπειτα ἐξήρχοντο πηδῶντες ἀπὸ τοῦ μικροῦ τοῦ ναοῦ παραθύρου. Οἱ χωροφύλακες ἐδοκίμασαν πρὸς στιγμὴν ν' ἀντιστῶσι εἰς τὴν εἰσβολὴν καὶ νὰ ἐπαναφέρωσι τὴν τάξιν· ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ καταληφθέντες ὑπὸ τοῦ πανικοῦ ἐδραπέτευσαν μετὰ τῶν ἄλλων. Τέλος ὅτε μετ' ἀρκετὰς στιγμᾶς ὁ θόρυβος καὶ ἡ ἀναστάτωσις ἐκόπασαν, εὐρέθησαν ἐν τῷ περιβόλῳ μόνον ἐκτὸς τῶν λεπρῶν, ὁ διδαστικὸς ἀντιπρόσωπος, ὁ Κοπάνης, ὁ σφαιριδιοδότης του καὶ ἐν μέλος τῆς ἐφορευτικῆς ἐπιτροπῆς, ἀγαθὸς καὶ ἡλικιωμένος μυλωθρὸς, συγγενὴς ἐξ ἀγχιστείας τοῦ κύρ Ἡλία, ὃν οὗτος κατὰ τὴν γενικὴν φυγὴν, ἡδυνήθη νὰ συλλάβῃ ἐκ τοῦ βραχίονος καὶ νὰ τὸν κρατῇ πλησίον του. Οἱ δύο τελευταῖοι ἴσταντο περιδεῖς εἰς ἀρκετὴν ἀπόστασιν ὀπισθεν τοῦ ὑποψηφίου, εἰς τὸ βάθος τοῦ προκαυλίου παρὰ τὸν τοῖχον. Ὁ δικαστικὸς ἀντιπρόσωπος ὠχρὸς ἐκ τῆς συγκινή-

σεως καὶ μὴ ἐννοῶν ἴσως ὅλον τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου, κατέστειλε τὴν συγκίνησιν καὶ τὴν ταραχὴν του, μὴ θέλων νὰ δείξῃ ὅτι ἐλησμόνει τὰ καθήκοντά του κατὰ τὴν κρίσιμον ἐκείνην στιγμὴν. Εἰς δὲ τοῦ Κοπάνη τὴν μορφήν ἀπερίγραπτος ἦτο ἡ διακεχυμένη χαϊρέκακος ἔκφρασις. Ὁ Ὀδυσσεὺς εἰς τὸ σκοτεινὸν βάθος τοῦ δουρείου ἵππου εὐρίσκόμενος δὲν θὰ ἐμειδία σαρκαστικώτερον, ὅτε οἱ ἄφρονες Τρῶες ἐκρῆμνιζον τὰ τεῖχη διὰ νὰ εἰσαγάγωσιν εἰς τὴν πόλιν των τὸ ὀλέθριον μηχανήμα.

— Τί τρέχει; τί συμβαίνει; ἠρώτησεν ἐπὶ τέλους ὁ δικαστικὸς ἀντιπρόσωπος.

Ὁ Ἡλίας ἔλαβε τότε τὸν λόγον καὶ ἐξήγησε πρὸς αὐτὸν τὰ διατρέχοντα. Ἦσαν ἐκλογεῖς, ἐγγεγραμμένοι εἰς τὸν ἐκλογικὸν κατάλογον καὶ ἤρχοντο νὰ ψηφίσωσιν. Ἀδιάφορον ἂν ἦσαν ἀσθενεῖς--κανεῖς νόμος δὲν ἀπηγόρευεν αὐτοῖς ἐπὶ τῷ λόγῳ τούτῳ τὴν ἐνάσκησιν τοῦ πολιτικοῦ των δικαιώματος. Ὁ δικαστικὸς ἀντιπρόσωπος ἔμεινεν ἐνὸς καὶ ἀμφίροπος· πρώτην φοράν παρουσιάζετο εἰς τὴν σκῆψιν του τὸ περίπλοκον αὐτὸ ζήτημα--ἀλλὰ πρὶν ἢ ἐξενέγκῃ ἀπόφασιν τινα, πρὶν σκεφθῇ καὶ προτείνῃ μέσον τι συμβιβασμοῦ καὶ διορθώσεως, ἥδη ὁ Κοπάνης ἐνευσεν εἰς τοὺς ἀπαισίους ψηφοφόρους νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸν ναόν, ἔσπευσε νὰ εἰσέλθῃ καὶ αὐτὸς σὺν ἑκ τῆς χειρὸς τὸ ἀπομείναν μόνον μέλος τῆς ἐφορευτικῆς ἐπιτροπῆς, τὸν ἀπλοῖκόν μυλωθρὸν, εἰς ὃν ἐνευσε νὰ πλησιάζῃ καὶ ὅστις ὑπήκουεν ἀποβλακωθεὶς ἐκ τῆς ἐκπλήξεως καὶ τοῦ φόβου. Ἀνεδίφησε μετὰ σπουδῆς τὸν ἐκλογικὸν κατάλογον, ἀνεῦρε τὸ ὄνομα ἐκάστου, κατέγραψεν αὐτὰ ἰδιοχείρως εἰς τὸν κατάλογον τῶν ψηφοφορούντων, διέταξε τὸν σφαιριδιοδότην ν' ἀφήσῃ ἐπὶ τῆς τραπέζης τ' ἀνάλογα σφαιρίδια, ἔπειτα, ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν αὐτοῦ οἱ λεπροὶ παρήλασαν πρὸ τῶν καλπῶν καὶ εἰσάγοντες τὰς μεμολυσμένας των χεῖρας εἰς τοὺς σωλῆνας ἐψηφοφόρησαν. Μετὰ τοῦτο ἐξελθόντες καὶ συσσωματωθέντες ἀπῆλθον πάλιν ἐν τῇ αὐτῇ πενθίμῳ καὶ φρικτῇ πομπῇ, ὡς φάσματα ἐπιστρέφοντα εἰς τοὺς ζοφεροὺς κυθμῶνάς των, ἀφοῦ διὰ τῆς προσκαίρου παρουσίας των διέσπειραν τὸν τρόμον καὶ τὴν φρίκην εἰς τοὺς ζῶντας.

Ὅτε μετὰ δύο ὥρας οἱ ἀντιπρόσωποι, οἱ σφαιριδιοδόται, τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς, οἱ χωροφύλακες καὶ οἱ λοιποὶ, πεισθέντες μετὰ πολλοὺς ἐνδοιασμοὺς νὰ πλησιάζωσι χάρις εἰς τὰς προτροπὰς καὶ τὰς διαβεβαιώσεις τοῦ δικαστικοῦ ἀντιπροσώπου, ἔμαθον τὰ γινόμενα ἐμεινάν ἐμβρόντητοι. Ὀλίγιστοι ἐτόλμων νὰ εἰσέλθωσιν ἐντὸς τοῦ ναοῦ, οἱ πλεῖστοι ἔμενον εἰς τὸ προκαύλιον ἐν ἀμηχανίᾳ καὶ ἀγανακτήσει. Εἰς μᾶ-

την ἀνεζήτησαν ἐμμανεῖς τὸν Κοπάνην, ὁ πα-
νοῦργος ὑποψήφιος ἐγένετο ἄφαντος, μεταβάς
κρυφίως ὅπως παρευρεθῇ εἰς τὸν τόπον τῆς ψη-
φορίας ἄλλων δῆμων, ἀφοῦ εἶδε τελεσφο-
ρήσαν τὸ σχέδιόν του. Καὶ ἦτο ὄντως σατανι-
κὸν τὸ σχέδιον τοῦτο. Μνησικακῶν κατὰ τοῦ
Περστέρη καὶ θέλων νὰ βλάβῃ αὐτόν, ἐσκέφθη
κατ' ἀρχάς νὰ ἐκτεθῇ εἰς τὸν ἀγῶνα διὰ νὰ δι-
καιολογήσῃ τὴν ἀποσκίρτησίν του καὶ ἐργασθῇ
δραστηριώτερον πρὸς καταπολέμησιν τοῦ τέως
βουλευτοῦ, καθ' οὗ εἶχεν ὁμόσει ἀκάθεκτον μῆ-
σος. Ὅτε ὁμως συνεννοηθεῖς μετὰ τῶν ἀντιθέ-
των καὶ βολιδοσκοπήσας καλῶς τὰ πράγματα
εἶδεν ὅτι τὸ ἐπιχείρημα δὲν ἦτο ὅλως ἀπηλ-
πισμένον ὡς ἐν ἀρχῇ ὑπέθετεν, τότε ὥξυνε τὸ
πολυμήχανον πνεῦμά του, ὅπως ἐξεύρῃ μέσον τι
συντελεστικὸν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν. Ἀφοῦ ἐπέισθη
ἐκ τῶν ἐρευνῶν του καὶ τῶν συνεννοήσεών του
ὅτι οἱ λοιποὶ τῆς ἐπαρχίας δῆμοι ἠδύναντο νὰ
καταστῶσιν εὐάλωτοι διὰ κοινῆς μετὰ τῶν συ-
ναγωνιστῶν του ζωηρᾶς ἐνεργείας, ἔστρεψε τὴν
προσοχὴν του εἰς τὸν δῆμον Δ... τὸ ἰσχυρό-
τατον προπύργιον τῶν ἀντιθέτων, ἔνθα εἶχον ὁ-
μολογουμένως ἐξησφαλισμένην μεγάλην ὑπερο-
χήν. Ἐπρεπε νὰ ἐξουδετερωθῇ ἡ δύναμις αὕτη
τῶν ἐχθρῶν, ἀλλὰ τίνι τρόπῳ; Ἡ δωροδοκία
δὲν ἦτο ὅπλον ἀσφαλές· ἄλλως τε ἀπρητέϊτο
μέγα χρηματικὸν κεφάλαιον πρὸς τοῦτο, κατὰ
πάσης δὲ παρακεκινδυνευμένης δαπάνης κατε-
ξανίστατο ἡ φιλαργυρία καὶ ἡ γλισχρότης του.
Συνεργοὺς κατακλήλους καὶ ἱκανοὺς πρὸς καλ-
πονόθευσιν δὲν εὗρισκεν, ἀφ' ἐτέρου δὲ τὸ ἐπι-
χείρημα ἦτο τὰ μάλα δύσκολον ἕνεκα τῶν ἐκ-
δεδηλωμένων συμπαιθεῶν τῶν ἀρχῶν πρὸς τοὺς
ἀντιθέτους του. Ἀλλὰ μέσα πρὸς ἐκφοδισμόν
τῶν ἐκλογέων δὲν ἠδύναντο νὰ τεθῶσιν εἰς ἐ-
νέργειαν. Τί ποιητέον λοιπόν; Ἐσκέφθη, ἐσκέ-
φθη καὶ ἐπὶ τέλους εὗρεν!

Ἡ πρώτη ἰδέα τοῦ στρατηγήματος ἐπῆλθεν
εἰς τὸν νοῦν του ἐνῶ ἐφυλλομέτρει ἡμέραν τινὰ
τὸν ἐκλογικὸν κατάλογον τοῦ δῆμου. Οἱ λεπροὶ
ἦσαν μὲν διαγεγραμμένοι ἐκ τῆς βίβλου τῆς
ζωῆς, ὅχι ὁμως καὶ ἐκ τοῦ ἐκλογικοῦ καταλό-
γου. Αὕτη ὑπῆρξεν ἡ πρώτη ἀφειτηρία τοῦ λο-
γισμοῦ του, ἀφοῦ δὲ ὠρίμασε καλῶς τὸ σχέ-
διόν του, ἐπελήφθη τῆς ἐκτελέσεως αὐτοῦ μετ'
ἄκρας ἐπιτηδειότητος καὶ ἐν πάσῃ μυστικότητι,
παραπείσας δι' ὑποσχέσεων καὶ φιλοδωρημάτων
τὰ ἄθλια καὶ ἀπόβλητα ἐκείνα ὄντα νὰ γείνωσιν
ὄργανα τῶν φιλεκδικίων καὶ φιλοδόξων σκο-
πῶν του.

Οἱ κάτοικοι τοῦ Μαυρολιθάρου ἐφρύαζαν ὅτε
ἔμαθον τὰ συμβάντα. Ἡ βδελυρὰ πανουργία,
εἰς ἣν κατέφυγεν ὁ πάρεδρός των ἔν' ἀποστερή-
σῃ αὐτοὺς τοῦ δικαίωματος, εἰς ὃ ἀπέβλειπον
μετὰ τόσης ἐπάρσεως, ἐνέπνευσεν εἰς τὴν ψυχὴν

τῶν ἀκράτητον ὀργὴν καὶ ἀγανάκτησιν. Συνέρ-
ρευσαν ἄθροοι εἰς τὰ περίξ τοῦ τόπου τῆς ψη-
φορίας αὐτοὶ τε καὶ οἱ ἀργότερον ἐλθόντες ἐν
σώματι ἐκλογεῖς ἐκ Βελίτσης καὶ περιεπλανῶντο
ὡς ἀμαρτωλαὶ ψυχαὶ περίξ τοῦ ναοῦ· ἀλλ' οὐ-
δεὶς αὐτῶν εἶχε τὸ θάρρος νὰ εἰσέλθῃ καὶ νὰ
ἐγγίσῃ τὰς μολυνθείσας κάλπας. Ἀλαλαγμοὺς
φοβερὸς ἤκουετο καὶ ἀραὶ καὶ ἀναθήματα ἐξε-
στομίζοντο καὶ ὕβρεις καὶ βλασφημίαι φρικταὶ
ἀπηυθύνοντο κατὰ τοῦ καταχθονίου παρέδρου.
Τινὲς ἄγαν τολμηροὶ καὶ ἐξημμένοι προέτεινον
νὰ πυρπολήσωσι τὴν οἰκίαν τοῦ Κοπάνη καὶ
τὴν ἀπόφασιν ἐπεκρότησεν ἐν βοῇ ἡ ταραχώ-
δης ὁμήγυρις, ἀλλ' ὡς συμβαίνει συνήθως εἰς
τάς τοιαύτας περιστάσεις, οὐδεὶς ἀνέλαβε κα-
τόπιν τὴν εὐθύνην τοιοῦτου ἐγκληματικοῦ πρα-
ξικοπήματος, ὅπερ θὰ κακουργοδικεῖον. Οὕτως ἡ ἡμέρα
εὐθεῖαν εἰς τὸ κακουργοδικεῖον. Οὕτως ἡ ἡμέρα
παρῆλθε χωρὶς νὰ προσέλθῃ νέος τις ψηφοφόρος
ὅτε δὲ ὁ ἥλιος ἔδυεν, ἀφοῦ ἐγένοντο αἱ ἀναγ-
καῖαι διατυπώσεις καὶ συνετάχθησαν τὰ πρα-
κτικὰ, προέβησαν εἰς τὴν διαλογὴν ἐπὶ παρου-
σίᾳ τοῦ ἐπίτηδες περὶ τὴν ἐσπέραν ἐλθόντος ἀν-
τιπροσώπου τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς. Ἡ ἐργασία
αὕτη ἐγένετο μετὰ πολλῶν προφυλάξεων. Αἱ
κάλπαι, ἃς οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ ἐγγίσῃ, ἐτυλίς-
σοντο δι' ὑφασμάτων, ἐξήγοντο δὲ τὰ σακκίδια
διὰ λαβίδων. Τὸ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν οἷον
προεβλέπετο. Εἶχον ψηφίσει ἐν ὄλῳ πεντήκοντα
ἐπτὰ ἐκλογεῖς συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν
λεπρῶν, εἰς δὲ τὴν κάλπην τοῦ Κοπάνη εὐρέ-
θησαν ψῆφοι λευκαὶ μόνον δεκαεῖς. Οἱ ἀριθμοὶ
οὗτοι ἦσαν εὐγλωττα προμηνύματα τῆς σωρείας
τῶν μαύρων ψήφων, αἵτινες θὰ ἐρρίπτοντο εἰς
τὴν κάλπην τοῦ κυρ Ἡλίας, ἂν τὸ στρατήγημά
του δὲν ἀπεσβέει ἐγκαιρῶς τὴν θύελλαν.

Τὴν ἐπαύριον ἐγνώσθησαν τὰ γενικὰ ἀποτε-
λέσματα τῆς ἐπαρχίας, κατὰ τὰ ὅποια ὁ συν-
δυασμὸς τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἐπετύγχανεν ἄρ-
τιος. Τρίτος ἐπιτυχὼν ἦτο ὁ κ. Ἡλίας Κοπάνης
ὅστις ὑπερτέρησε τὸν πρῶτον ἐπιλαχόντα κ.
Περστέρη κατὰ τριάκοντα δύο ψήφους. Οἱ
Μαυρολιθαῖται ἤκουσαν μετ' ἄκρας ἐκπλήξεως
τὸ ἀπροσδόκητον ἀποτέλεσμα· ἀλλ' ὅσον με-
γάλη καὶ ἂν ἦτο ἡ ἀπορία των καὶ ἡ δυσα-
ρέσκειά των, ἐδέησε νὰ ὑποκύψωσιν εἰς τὸ τετε-
λεσμένον γεγονός, πολλοὶ δέ, καὶ μεταξὺ αὐ-
τῶν οἱ τὴν προτεραιάν σφοδρότερον καὶ ἀγριώ-
τερον ἐξυβρίζοντες καὶ ἀναθεματίζοντες αὐτόν,
ἔσπευσαν νὰ τὸν συγχαρῶσι διὰ τὴν ἐπιτυχίαν.
Ὁ δὲ κ. Κοπάνης ἐδέχετο τὰ συγχρητήρια
μετὰ πολλῆς προσηνείας καὶ ἀνεξικακίας, ἥς ὁ-
μως τὴν εἰλικρίνειαν ἐχαρακτήριζεν ὡς ἀμφίβο-
λον τὸ ἀνεξάλειπτον ἐκείνο ἐπίβουλον μειδιάμά
του.

Τὴν ἐσπέραν ἐν τῷ παντοπωλείῳ τοῦ κυρ

Μελέτη, λόγου γινομένου περί τῆς ἐκβάσεως τῶν ἐκλογῶν, ὁ εἰρηνοδίκης, ἡ σφιγξ ἐκείνη ἡ φέρουσα τὸ χροσσῶτόν σάλιον, ἔλυσε τέλος τὴν παρατεταμένην αἰνιγματώδη σιγὴν τοῦ καὶ διεκήρυξεν ἀνεπιφυλάκτως ὅτι ὁ κ. Κοπάνης ἦτο ὁ ἐντιμότερος, ὁ μᾶλλον εὐσυνειδήτος καὶ ὁ νοημονέστατος ἀνὴρ τῆς ἐπαρχίας, τὸν δὲ χαρακτηρισμὸν τοῦτον ἐπεκύρωσαν προθύμως πάντες οἱ παρεστώτες καὶ προθυμότερον πάντων οἱ τὴν προτεραιάν προτείνοντες τὸν ἐμπρησμὸν τῆς οἰκίας τοῦ ἐκλεγέντος βουλευτοῦ.

Καὶ ἐγένοντο μὲν ἐνστάσεις λίαν βάσιμοι κατὰ τῆς ἐκλογῆς. Ἄλλ' ὁ Κοπάνης ἔμφρων καὶ προνοητικὸς ὡς πάντοτε, ἅμα ἔμαθεν ὅτι ἡ ἀντιπολίτευσις ἐξῆλθε νικήτρια ἐκ τοῦ ἀνά τὸ Κράτος ἐκλογικοῦ ἀγῶνος, ἔσπευσε νὰ τηλεγραφῇ πρὸς τὸν ἀρχηγὸν αὐτῆς εἰς ὃν ἀνέτιθετο ἡδὴ ὁ σχηματισμὸς κυβερνήσεως, διαβεβαιῶν αὐτὸν περὶ τῆς ἀπαρασαλεύτου πίστεως καὶ ἀφοσίωσέως του. Διὸ αἱ ἐνστάσεις ἀπερρίφθησαν ὑπὸ τῆς πλειονοψηφίας τοῦ τμήματος, ἐπεκύρωσε δὲ τὴν ἐκλογὴν ἡ βουλὴ δι' ἀναστάσεως.

Μία ἐφημερὶς τῆς πρωτευούσης μάλιστα, ἀφορμὴν λαβοῦσα ἐκ τῆς ἐπικυρώσεως, ἔγραψεν ὅτι ὁ κ. Κοπάνης εἰσερχόμενος εἰς τὸ βουλευτήριον, ἔφερεν ὡς ἐφόδια σύνεσιν καὶ φιλοπατρίαν καὶ ὑπόληψιν ἀλώθητον.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΗΣ ΑΝΝΙΝΟΣ.

Ἀναμνήσεις

τῶν ἑορτῶν τῆς πεντακοσιετηρίδος

ΤΟΥ ΕΝ ΕΪΔΕΛΒΕΡΓΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΤΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ ΕΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Ἵνα κατανοήσωμεν τὴν σημασίαν τῶν ἑορτῶν ἐπὶ τῇ πεντακοσιετηρίδι τοῦ ἐν Εἰδελβέργῃ Πανεπιστημίου, ἀνάγκη ὅπως ἐν ὀλίγοις διαλάβωμεν περὶ τῆς ἐπιδράσεως, ἣν ἔσχον τὰ Γερμανικὰ Πανεπιστήμια ἐπὶ τῆς προόδου τῶν ἐπιστημῶν ἐν Γερμανίᾳ, καὶ τῆς σχέσεως αὐτῶν πρὸς τὴν πολιτείαν.

Ἐν Γερμανίᾳ ὁλόκληρος ὁ πνευματικὸς βίος τοῦ ἔθνους συγκεντροῦται ἐν τοῖς Πανεπιστημίοις. Προορισμὸς αὐτῶν δὲν εἶνε ἡ διδασκαλία μόνη τῶν διαφορῶν κλάδων τῶν ἐπιστημῶν ἵνα ὡς βιοποριστικὸν ἐπάγγελμα χρησιμεύσωσιν, ἀλλ' ἡ διάπλaxis καὶ τελειοποίησις αὐτῶν δι' ἀδιάλειπτων ἐρευνῶν ὡς καὶ ἡ περισυναγωγή τῶν ἐξ αὐτῶν πορισμάτων καὶ ἡ διατύπωσις αὐτῶν εἰς νέας καὶ τελειότερας θεωρίας. Εἰς τὴν τοιαύτην προόδον τῶν ἐπιστημῶν ἐν τοῖς Γερμανικοῖς Πανεπιστημίοις οὐσιωδῶς συνετέλεσεν οὐ μόνον ἡ ἰδιοφυΐα τοῦ

Γερμανικοῦ ἔθνους, ὅπερ χαρακτηρίζει ἡ μετ' ἐπιμονῆς καὶ ὑπομονῆς προσήλωσις εἰς τὴν λεπτομερῆ καὶ ἐμβριθῆ ἐξέτασιν καὶ μελέτην παντὸς θέματος, ἡ ἀποκλειστικὴ εἰς τὸ ἔργον ἀφοσίωσις, τὴν ὑποίαν διακαῆς πρὸς τὴν ἐπιστήμην ζῆλος ἀδιακόπως θερμαίνει, ἀλλὰ καὶ τὸ σύστημα τοῦ διοργανισμοῦ τῶν Γερμανικῶν Πανεπιστημίων, ἰδίως μάλιστα αἱ θεμελιώδεις ἀρχαὶ ἐφ' ὧν ὁ διοργανισμὸς οὗτος ἐρείδεται, καὶ ὧν αἱ συνείπειαι κατεδείχθησαν λυσιτελέσταται εἰς τὴν πρόοδον αὐτῶν. Αἱ ἀρχαὶ αὗται, ἃς εὐρίσκομεν ἀναγεγραμμένας καὶ ἐν τῷ ὅργανισμῷ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Εἰδελβέργης ὡς καὶ πάντων τῶν ἄλλων Πανεπιστημίων ἐν Γερμανίᾳ, εἰσὶν, κατὰ τὸν Schleiermacher, ἡ ἐλευθερία τοῦ διδάσκεισθαι καὶ διδάσκειν, ἡτοὶ ἡ ἐλευθερία τῆς διδασκαλίας καὶ ἡ ἐλευθερία τῆς ἀκροάσεως τῶν διδασκομένων. Ἡ ἐλευθερία τῆς διδασκαλίας συνεπάγεται τὴν ἑλλειψιν παντὸς περιορισμοῦ καὶ ἐλέγχου τοῦ συστήματος τῶν παραδόσεων ἐκάστου καθηγητοῦ, ὡς καὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ ὑπ' αὐτοῦ διδασκόμενου μαθήματος. Ἡ ἐφορεύουσα τὴν Πανεπιστημιακὴν διδασκαλίαν ἀρχὴ δικαίωμα ἔχει ν' ἀπαιτήσῃ ὅπως ἅπαντα τὰ οὐσιώδη μαθήματα ἐκάστης σχολῆς τακτικῶς διδάσκωνται. Ἡ διανομὴ αὐτῶν γίνεται μεταξὺ τῶν καθηγητῶν ἐκ συνεννοήσεως, ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ προσήκοντος συνεπειᾶ τῆς διανομῆς ταύτης μαθήματος δύναται ἕκαστος νὰ διδάσκῃ καὶ πᾶν ἄλλο μάθημα τῆς ἐπιστήμης, ἔστω καὶ παρ' ἐτέρου καθηγητοῦ διδασκόμενον. Οἱ φοιτηταὶ ὀφείλουσι ν' ἀκροασθῶσι τῶν μαθημάτων τῶν ἀπαρτιζόντων τὸ πρόγραμμα τῆς διδασκαλίας ἐκάστης σχολῆς, ἀλλὰ συνεπειᾶ τῆς ἀρχῆς περὶ ἐλευθερίας τῆς ἀκροάσεως εἰσὶν ἐλεύθεροι νὰ ἐκλέξωσιν οἰονδήποτε ἐκ τῶν διδασκόντων αὐτὰ καθηγητῶν καὶ νὰ ὀρίσωσι τὴν σειρὰν τῆς ἀκροάσεως. Ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν δύο εἰρημένων ἀρχῶν προκύπτει ὁ ἀδιάλειπτος διαγωνισμὸς μεταξὺ τῶν καθηγητῶν καὶ ἡ πρὸς ἀλλήλους ἀμιλλα ὅπως καταστήσωσι τὰς παραδόσεις τελειότερας καὶ ἐμβριθεστέρας, ὅπως μείζονα προσελκύσωσιν ἀριθμὸν ἀκροατῶν. Τῶν ἀκροατῶν δὲ ἡ πληθὺς δὲν διαθρύπτει μόνον κενόδοξον φιλαυτίαν, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑλικά αὐτῶν αὐξάνει μέσα, καὶ ἄμεινον τὴν ἀμοιβὴν τῶν κόπων παρέχει διὰ τῆς αὐξήσεως τῶν ἐκ τῶν διδάκτρων προσόδων. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν οἱ καθηγηταὶ ἐν Γερμανίᾳ ἀποκλειστικὸν ἔργον καὶ μοναδικὸν μέλημα τοῦ βίου αὐτῶν ἔχουσι τὴν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ διδασκαλίαν, μὴ ἀντιπερισπώμενοι εἰς ἔργα ποικίλα πρὸς θεραπείαν βιωτικῶν ἀναγκῶν.

Πόσον ὠφέλιμος ἀποβάνει ὁ ἀδιάλειπτος οὗτος μεταξὺ τῶν καθηγητῶν διαγωνι-